

SERIE DE AUTOR
GAIMAN

NEIL
GAIMAN

OCEANUL de LA
CAPĂȚUL ALEII

Traducere din limba engleză și note
de Iulia Dromereschi

PALADIN

Colecție coordonată de: Michael Haulică
Redactori: Alina Ioan, Diana Marin-Caea, Teodora Terciu
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu
Coperta: Alexandru Daș

**Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României**

ISBN 978-973-124-900-1

Neil Gaiman
The Ocean at the End of the Lane

Copyright © 2013 by Neil Gaiman

© Editura Paladin, 2013, pentru prezenta ediție
Editura Paladin este un imprint al Grupului Editorial Art

Pentru Amanda,
care a dorit să știe

„Amintirile mele din copilărie sunt foarte limpezi...
Știam lucruri cumplite. Dar știam și că nu trebuie
să-i las pe adulți să știe că știu. S-ar fi îngrozit.“

Maurice Sendak, dialog cu Art Spiegelman,
The New Yorker, 27 septembrie 1993

Era un iaz cu rațe, nimic mai mult – afară, în spatele fermei. Nu era foarte mare.

Lettie Hempstock spunea că era oceanul, dar eu știam că era o prostie; că veniseră de dincolo de ocean, din bătrânul ținut.

Mama ei spunea că Lettie nu-și amintește cum trebuie, că se întâmplase cu multă vreme în urmă și că, oricum, vechiul ținut se scufundase.

Bătrâna doamnă Hempstock, bunica lui Lettie, spunea că amândouă se înșală, că acel loc care se scufundase nu era *cu adevărat* vechiul ținut. Spunea că-și amintește vechiul ținut, cel adevărat.

Spunea că vechiul ținut, cel adevărat, explodase.

PROLOG

Purtam un costum negru și o cămașă albă, o cravată neagră și pantofi negri, bine lustruiți și lucioși: haine care, în mod normal, m-ar fi făcut să mă simt nelalocul meu, de parcă aș fi purtat o uniformă furată sau de parcă aș fi pretins că sunt adult. De data aceasta, îmi dădeau o senzație de confort, într-un fel. Purtam hainele potrivite pentru o zi grea.

Mi-am făcut datoria dimineața, am spus cuvintele care trebuiau spuse, crezând în ceea ce spuneam, iar apoi, când totul s-a terminat, m-am urcat în mașină și am condus la întâmplare, fără o direcție anume. Aveam cam o oră de irosit până la întâlnirea cu alți oameni pe care nu-i mai văzusem de ani buni, până la alte strângeri de mână și o supradoză de ceai din cel mai bun serviciu de porțelan. Am condus pe drumurile șerpuitoare din Sussex, drumuri de țară pe care mi le aminteam doar pe jumătate, până când m-am trezit că mă îndrept spre centrul orașului, așa că am luat-o, la nimereală, pe alt drum, la stânga și apoi la dreapta. Abia atunci mi-am dat seama încotro merg, încotro mă îndreptasem de la bun început, și am clătinat din cap, uimit de propria mea prostie.

Mă îndreptasem spre o casă care nu mai exista de câteva decenii.

M-am gândit să mă întorc, în timp ce înaintam pe strada largă, care fusese cândva un drum pietruit mărginind un câmp de orz; să mă întorc și să las trecutul în pace. Eram prea curios.

Vechea casă, în care locuisem timp de șapte ani – de când aveam cinci și până când am împlinit doisprezece ani – fusese dărâmată și o pierdusem pentru totdeauna. Casa cea nouă, pe care părinții mei o construiseră în capătul grădinii, între tufele de azalee și rondul de iarbă pe care îl numeam inelul zânelor, fusese vândută cu treizeci de ani în urmă.

Am încetinit când am văzut casa cea nouă. Pentru mine, avea să rămână casa cea nouă. Am oprit pe alea de acces, uitându-mă la felul în care dezvoltaseră construcția pe baza arhitecturii din anii '70. Uitasem culoarea cărămizilor: era ciocolatie. Transformaseră balconul mamei într-o grădină închisă cu două etaje. Am privit casa, amintindu-mi mai puțin decât mă așteptam despre anii adolescenței; fără zile bune, fără zile proaste. Locuisem acolo o vreme. Nu părea să facă parte din cine eram acum.

Am ieșit de pe alea de acces în marșarier.

Știam că era timpul să mă îndrept spre casa animată și plină de veselie a surorii mele – care fusese ordonată și aranjată pentru a fi la înălțimea ocaziei. Aș fi vorbit cu oameni de a căror existență uitasem cu ani în urmă, iar ei m-ar fi întrebat despre mariajul meu (eșuat de un deceniu, o relație care se deteriorase lent, până la destrămare, așa cum pare să se întâmple de obicei) și dacă aveam o prietenă (nici vorbă; nici măcar nu eram sigur că eram capabil) și despre copiii mei (adulți acum, fiecare cu viața lui, le-ar fi plăcut să fie și ei aici). M-ar fi întrebat despre munca mea (e totul în regulă, mulțumesc, aș fi răspuns, pentru că niciodată nu știam cum să vorbesc despre ceea ce fac. Dacă aș fi putut vorbi despre asta, n-ar fi trebuit s-o fac. Sunt artist, uneori creez piese de artă adevărată, iar asta umple golurile din viața mea. Pe unele; nu pe toate). Am fi vorbit despre cei plecați dintre noi. Am fi pomenit morții.

Aleea îngustă a copilăriei mele era acum un drum negru, asfaltat, care servea ca zonă de delimitare a două proprietăți private întinse. Am înaintat pe alee, depărtându-mă de orașel. Nu era drumul pe care ar fi trebuit s-o apuc, iar asta m-a făcut să mă simt bine.

Drumul negru și lunecos a devenit îngust și șerpuitor, transformându-se în aleea pe care mi-a aminteam – de pământ terasat și pietre.

În scurt timp conduceam, lent și cu hopuri, pe o alee strâmtă, mărginită de ambele părți de muri și de trandafiri sălbatici, acolo unde nu crescuse alunișul sau gardul viu sălbatic. Aleea era întocmai cum mi-o aminteam, spre deosebire de toate celelalte lucruri.

Am trecut de ferma Caraway. Mi-am amintit cum o sărutasem pe Callie Anders, pe când aveam șaisprezece ani. Era roșie în obraji și avea părul blond. Locuise acolo împreună cu familia, înainte să se mute în Shetlands. Nu aveam s-o mai văd sau s-o mai sărut vreodată. Apoi, nimic altceva decât câmpuri, de ambele părți ale drumului, întinzându-se pe o distanță de aproape un kilometru și jumătate: o încălceală de fânețe. Încet-încet, aleea se pierdea. Mă apropiam de capăt.

Mi-am amintit-o înainte să dau colțul și s-o văd, în toată splendoarea cărămizilor roșii: ferma Hempstock.

M-a luat prin surprindere, deși acolo se terminase aleea, dintotdeauna. N-aș fi putut înainta. Am parcat mașina pe o latură a curții fermei. Nu aveam niciun plan. Mă întrebam dacă, după toți acești ani, mai locuia cineva acolo; sau, mai exact, dacă familia Hempstock mai locuia acolo. Părea improbabil, însă, din câte îmi aminteam, fuseseră niște oameni neobișnuiți.

Mirosul de bălegar de vacă mă izbi imediat ce am coborât din mașină. Am traversat în pas vioi curtea, îndreptându-mă

spre intrare. Pentru că n-am reușit să gădesc soneria, am ciocănit. Ușa nu fusese zăvorâtă bine, așa că s-a deschis ușor sub cadența degetelor mele.

Fusesem aici, nu-i așa – cu mult timp în urmă? Eram sigur că fusesem. Amintirile din copilărie sunt uneori camuflate și ascunse de lucrurile care se întâmplă mai târziu, ca niște jucării uitate la fundul unui dulap supraaglomerat al unui om mare, care nu se pierd niciodată. Am rămas pe hol și am strigat:

– Hei! E cineva acasă?

N-am primit niciun răspuns. Am simțit miros de pâine coaptă, de mobilă ceruită și de lemn vechi. Ochii mei se adaptau cu greutate la întuneric: i-am îngustat și mă pregăteam să mă întorc pe călcâie și să plec, când o femeie în vârstă a ieșit din holul slab luminat, ținând în mână o cârpă albă de șters praful. Părul său cărunt era lung.

– Doamna Hempstock? am întrebat.

Și-a înclinat capul într-o parte și m-a privit.

– Da. *Chiar* te cunosc, tinere, a spus ea.

Nu sunt tânăr – nu mai sunt.

– Te cunosc, însă lucrurile se cam încurcă la vârsta mea. Cine ești, mai precis?

– Cred că aveam cam șapte, poate opt ani, când am fost aici ultima dată.

– Erai prietenul lui Lettie? m-a întrebat zâmbind. Din celălalt capăt al aleii?

– Mi-ați dat lapte. Era cald, proaspăt muls.

Apoi mi-am dat seama câți ani trecuseră și am spus:

– Nu, n-ați făcut asta. Trebuie să fi fost mama dumneavoastră. Îmi pare rău.

Pe măsură ce înaintăm în vârstă, ne transformăm în părinții noștri. Dacă trăim suficient, vom vedea cum chipurile

se repetă, în timp. Mi-o aminteam pe doamna Hempstock, mama lui Lettie, ca pe o femeie solidă. Femeia aceasta era slabă ca un băț și părea fragilă. Arăta la fel ca mama ei, femeia pe care o cunoscusem drept bătrâna doamnă Hempstock.

Uneori, când mă uit în oglindă, văd chipul tatălui meu, nu pe al meu, și-mi amintesc felul în care-și zâmbea sieși, privindu-se în oglindă, înainte să plece. *Arătați bine*, îi spusese reflexiei sale, aprobator. *Arătați bine*.

— Ai venit s-o vezi pe Lettie? a întrebat doamna Hempstock.

— E aici?

Ideea m-a surprins. Doar *plecase* undeva, nu? În America? Bătrâna a clătinat din cap.

— Mă pregăteam să pun ceainicul pe foc. Ai vrea niște ceai?

Am ezitat. Apoi am răspuns că, dacă nu se supără, m-aș bucura să-mi arate mai întâi unde se află iazul cu rațe.

— Iazul cu rațe?

Știam că Lettie avusese un nume bizar pentru el. Îmi aminteam asta.

— Îl numea „mare“, ceva de genul ăsta.

Bătrâna a așezat cârpa pe dulap.

— Nu poți bea apă din mare, nu? E prea sărată. Ar fi de parcă ai bea sânge. Îți aduci aminte drumul? Poți ajunge acolo înconjurând casa. Urmează cărarea.

Dacă aș fi fost întrebat cu o oră înainte, aș fi spus că nu, nu îmi aminteam drumul. Nu cred că mi-aș fi amintit nici măcar numele lui Lettie Hempstock. Dar, stând pe holul acela, totul căpăta contur. Amintirile așteptau după colțurile lucrurilor, ispitindu-mă. Dacă mi s-ar fi spus că aveam din nou șapte ani, pentru o clipă aproape c-aș fi crezut.

— Mulțumesc.

Am ieșit în curte. Am trecut de coteț, de vechiul hambar și pe lângă marginea câmpului, amintindu-mi unde mă aflam și ce urma, și bucurându-mă în sinea mea. Pajiștea era străjuită de aluni. Am cules un pumn de alune verzi și le-am pus în buzunar.

Urmează iazul, m-am gândit. Trebuie doar să înconjur magazia asta și-o să-l văd.

L-am văzut și m-am simțit ciudat de mândru de mine, de parcă actul aducerii-aminte suflase departe cele câteva pânze de păianjen ale zilei.

Iazul era mai mic decât mi-l aminteam. Pe malul celălalt se afla o magazie mică, din lemn, iar pe cărare, o bancă foarte veche, grea, făcută din lemn și metal. Șipicile care se cojeau fuseseră vopsite în verde cu câțiva ani în urmă. M-am așezat pe bancă și am privit apa în care se reflecta cerul, mizeria de lintiță care se adunase pe margini, cele șase frunze de nufăr. Din când în când, aruncam o alună în mijlocul iazului, iazul căruia Lettie Hempstock îi spunea...

Nu-i spunea mare, nu-i așa?

Lettie ar fi fost mai în vârstă decât mine acum. Era cu doar câțiva ani mai mare decât mine atunci, deși vorbea atât de ciudat. Avea unsprezece ani. Eu... câți ani aveam eu? Era după petrecerea nereușită de ziua mea. Știam asta. Deci aveam șapte ani.

M-am întrebat dacă ni se întâmplase vreodată să cădem în apă. O împinsesem în iaz pe fetița ciudată care locuia în ferma de la capătul aleii? Mi-o aminteam în apă. Poate mă împinsese și ea.

Unde plecase? În America? Nu, în *Australia*. Asta era. Un loc foarte îndepărtat.

Și nu era mare. Era ocean.

Oceanul lui Lettie Hempstock.

Mi-am amintit asta și, odată cu asta, mi-am amintit totul.

I

Când am împlinit șapte ani, nu a venit nimeni la petrecere.

Masa era încărcată cu jeleuri și tarte cu fructe. Fiecare invitat urma să poarte o pălărie de petrecere. În mijlocul mesei trona un tort, cu șapte lumânări. Pe el era desenată cu glazură o carte. Mama, care organizase petrecerea, îmi spusese că doamna de la cofetărie nu mai primise niciodată o comandă asemănătoare. De obicei, băieții voiau mingi de fotbal sau nave spațiale. Pentru mine desenaseră prima lor carte.

Când a fost clar că nu avea să vină nimeni, mama a aprins cele șapte lumânări de pe tort, iar eu am suflat și le-am stins. Am mâncat o felie. La fel au făcut sora mea și una dintre prietenele ei (amândouă participau la petrecere în calitate de observatori, și nu ca invitați), iar apoi au luat-o la fugă, chicotind, spre grădină.

Mama pregătise jocuri tematice, dar cum nimeni nu era prezent – nici măcar sora mea – nu ne-am jucat. Am despachetat chiar eu hârtia de ziar din jurul pachetului *dă-l mai departe* și am descoperit o figurină Batman de plastic. Eram trist fiindcă nu venise nimeni la petrecerea mea, dar bucuros fiindcă aveam o figurină Batman și fiindcă un alt cadou aștepta să fie citit: seria *Cronicile din Narnia*, pe care am luat-o sus. M-am întins pe pat și m-am cufundat în lectură.

Îmi plăcea. Oricum, cărțile erau mult mai sigure decât majoritatea oamenilor.

Părinții mei îmi dăruiseră și un LP *Best of Gilbert and Sullivan*¹, ca să-l adaug la cele două pe care le aveam deja. Îi adoram pe Gilbert și pe Sullivan de la trei ani, când sora mezină a tatei, mătușa mea, mă dusese să văd *Iolanthe*, o piesă plină de lorzi și zâne. Zânele erau mai ușor de înțeles decât lorzii. La scurt timp după aceea, mătușa mea a murit de pneumonie, în spital.

În seara aceea, tata s-a întors de la serviciu cu o cutie de carton. În cutie se afla o pisicuță neagră și moale, de sex nedefinit. Am numit-o imediat Pufica și am iubit-o sincer și din toată inima.

Pufica dormea noaptea cu mine în pat. Uneori vorbeam cu ea, când surioara mea nu era prin preajmă, și aproape mă așteptam să-mi răspundă omenește. N-a făcut-o niciodată. Nu mă supăram. Pisicuța era afectuoasă și foarte curioasă, o bună prietenă pentru cineva care-și petrecuse ziua de naștere la o masă cu biscuiți cu glazură, blamanjea și tort, alături de cincisprezece scaune pliante goale.

Nu-mi amintesc să-i fi întrebat vreodată pe ceilalți copii de la școală de ce nu veniseră la petrecerea mea. Nu era nevoie să-i întreb. În fond, nu erau prietenii mei. Erau doar colegii mei de școală.

Mă împrieteneam foarte greu cu cineva.

Aveam cărți, și aveam și pisicuța. Urma să fim precum Dick Whittington și pisica lui², știam eu, sau, dacă Pufica s-ar fi dovedit deosebit de inteligentă, precum fiul morarului și motanul încălțat. Pisicuța dormea pe perna mea și

¹ W.S. Gilbert, dramaturg și compozitor de librete, și A. Sullivan, compozitor, au format un parteneriat artistic în Anglia victoriană, creând paisprezece opere comice între 1871 și 1896.

² În original *Dick Whittington and His Cat*, poveste populară britanică cu un băiat sărac care ajunge să fie bogat și respectat datorită abilităților pisicii sale de prindere a șoarecilor.

chiar aștepta să mă întorc de la școală, stând pe aleea din fața casei, lângă gard. Asta până când, o lună mai târziu, a fost călcată de taxiul care l-a adus pe minerul de opale să locuiască la mine acasă.

Nu eram acolo când s-a întâmplat.

În ziua aceea, când am ajuns acasă de la școală, pisicuța mea nu mă aștepta. În bucătărie era un bărbat înalt și zvelt, cu pielea bronzată. Purta o cămașă în carouri. Bea cafea la masa din bucătărie – îi simțeam mirosul. Pe atunci, cafeaua era doar instant, un praf amar, maroniu închis, păstrat într-un borcan.

– Mă tem că s-a întâmplat un accident, mi-a spus vesel. Dar nu-ți face griji.

Vorbea clincănind, cu accent neobișnuit: era prima data când auzeam pe cineva vorbind cu accent sud-african.

Și el avea o cutie de carton în fața lui.

– Pisicuța neagră era a ta? a întreat.

– O cheamă Pufica, am răspuns.

– Da. Așa cum am zis. Un accident. Nicio grijă. Am scăpat de cadavru. Nu trebuie să-ți faci probleme. M-am ocupat eu de toate. Deschide cutia.

– Poftim?

Arătă spre cutie.

– Deschide-o, spuse.

Minerul de opale era un bărbat înalt. Purta blugi și cămăși în carouri de fiecare dată când îl vedeam – mai puțin ultima dată. În jurul gâtului îi atârna un lanț gros de aur alb. Ultima dată când l-am văzut, dispăruse și lanțul.

Nu voiam să-i deschid cutia. Voiam să plec și să fiu singur. Voiam să plâng pentru pisicuța mea, dar nu puteam face asta dacă toată lumea era acolo și mă privea. Voiam să jelesc. Voiam să-mi îngrop prietena în fundul grădinii, dincolo

de inelul de iarbă al zânelor, în grota înconjurată de tufe de rododendron, dincolo de movila de iarbă tăiată, unde nu mergea nimeni niciodată – cu excepția mea.

Cutia s-a mișcat.

— Am cumpărat-o pentru tine, a spus bărbatul. Nu rămân niciodată dator.

M-am întins, am ridicat capacul cutiei, întrebându-mă dacă nu cumva era o glumă și dacă pisicuța mea era de fapt acolo. În loc de asta, o mutră roșcovană s-a holbat crunt la mine.

Minerul de opale a scos pisica din cutie.

Era un motan imens, roșcovan, dungat. Îi lipsea o jumătate de ureche. Se uita la mine furios. Nu-i plăcuse să stea într-o cutie. Nu era obișnuit să stea într-o cutie. M-am întins să-l mângâi pe cap, simțind că trădez amintirea pisicuței mele, dar s-a retras, așa că nu l-am putut atinge, și m-a scuipat. Apoi s-a îndreptat țațoș spre un colț îndepărtat al camerei, unde s-a așezat, privindu-ne și urându-ne.

— Poftim. Pisică pentru pisică, a spus minerul de opale și mi-a ciufulit părul cu palma lui tăbăcită.

Apoi a ieșit pe hol, lăsându-mă în bucătărie cu motanul care nu era pisicuța mea.

Bărbatul și-a vârât capul pe ușă.

— Îl cheamă Monstru, a precizat el.

Parcă era o glumă proastă.

Am împins puțin ușa bucătăriei, pentru ca motanul să poată ieși. Apoi am urcat în dormitor, m-am întins pe pat și am plâns pentru Pufica. Când părinții mei au ajuns acasă în acea seară, nici măcar n-au pomenit ceva de pisicuța mea.

Monstru a locuit cu noi vreo săptămână. Îi puneam mâncare pentru pisici în crăticioară dimineața și din nou seara, la fel cum procedasem cu pisicuța mea. Stătea pe lângă ușa

din spate până când eu sau altcineva îi dădeam drumul afară. Îl vedeam în grădină, strecurându-se dintr-un tufiș în altul, sau prin copaci, sau printre arbuști. Îi puteam reconstitui mișcările după cadavrele de pițigoi albaștri și sturzi pe care le găseam în grădină, dar îl vedeam doar rareori.

Îmi era dor de Pufica. Știam că nu poți să înlocuiești pur și simplu o ființă, dar nu îndrăzneam să mă plâng părinților. Ar fi fost mirați de supărarea mea. În fond, deși pisicuța mea fusese ucisă, mi se oferise un înlocuitor. Dauna fusese reparată.

Mi-am amintit totul și, chiar în timp ce-mi aminteam, am știut că nu vor dura: toate amintirile revenite pe când ședeam pe banca verde, lângă iazul despre care Lettie Hempstock mă convinsese cândva că ar fi un ocean.